

aan Ministerie van Klimaat en Groene Groei
datum 5 december 2024
betreft NVB-consultatiereactie Klimaatplan 2025-2035

Consultatiereactie

De Nederlandse Vereniging van Banken (NVB) complimenteert minister Hermans met haar Klimaatplan. De NVB staat achter het doel om de verduurzaming van onze samenleving te versnellen. Het meest recente *Emissions Gap Report*¹ laat immers zien dat de wereld nog niet op koers ligt om de opwarming van de aarde te beperken tot maximaal 2°C, laat staan 1,5°C. De NVB moedigt minister Hermans aan om in Europa en nationaal de leiding te nemen en een gelijk speelveld voor bedrijven te waarborgen door in te zetten op een gecoördineerde aanpak, effectieve gezamenlijke doelen en een eerlijke verdeling van de emissiereductieopgave. De NVB ziet een rechtvaardige transitie als een randvoorwaarde voor een succesvolle energie-, grondstoffen- en voedseltransitie en steunt dan ook de visie van minister Hermans om tot een transitie te komen die leidt tot rechtvaardige uitkomsten en expliciet is over wat daarmee wordt bedoeld. Voor de financiering van deze transitie is het nodig dat het overheidsbeleid consistent en standvastig is en dat het kabinetsbeleid voor groene groei eensluidend is.

1. De NVB benadrukt het belang van **langetermijnperspectief in overheidsbeleid** met wenkend perspectief, bijvoorbeeld in tienjaarsintervallen (2030-40-50). De overheid kan helpen bij het scheppen van randvoorwaarden via haar beleidsmix om ervoor te zorgen dat de duurzame bedrijfsmodellen winstgevend worden. Als deze bedrijven voldoende winst maken om aan hun verplichtingen te kunnen voldoen, dan kunnen banken financieren.
2. De NVB ziet graag dat een goede **beleidsmix** wordt vastgesteld en pleit voor sterkere economische signalen (waaronder een internationale CO₂-prijs en de afbouw van fossiele subsidies), prestatie-eisen (normeren) en meer aandacht voor innovatiebeleid. Deze elementen staan in het Klimaatplan, maar verdienen voldoende scherpheid, consistentie en een overtuigende implementatie.
3. De NVB roept op tot **vereenvoudiging van de Europese rapportagevereisten** om de informatiestroom tussen bedrijven en banken beheersbaar te houden. Om dit te bereiken is het belangrijk om kritisch te kijken welke informatie echt nodig is om de Europese doelen ten behoeve van de groene transitie mogelijk en inzichtelijk te maken. Daarnaast zouden rapportageverplichtingen in verschillende wet- en regelgeving voor de hele waardeketen op elkaar afgestemd moeten zijn – zowel qua inhoud als timing.

¹ Bron: [Emissions Gap Report 2024 | UNEP - UN Environment Programme](#)

1. Langetermijnperspectief overheidsbeleid

Voorals sinds de ondertekening van het Nederlandse Klimaatakkoord wordt er hard gewerkt aan de energietransitie, maar we staan als samenleving pas aan het begin van een marathon met 2050 als finishlijn. Dat vraagt om langetermijnperspectief in overheidsbeleid en de NVB vindt het bemoedigend dat het kabinet haar plannen meer gaat verbeelden. Met een verhaal dat raakt aan de belevingswereld van burgers en bedrijven zal meer steun worden verkregen dan maximale inzet op de uitvoering van klimaatplannen zonder perspectief op wat deze ingrijpende veranderingen betekenen voor het dagelijks leven van Nederlanders. De NVB denkt dat er behoefte is aan het wenkend perspectief van een aantrekkelijk toekomstbeeld, bijvoorbeeld in tienjaarsintervallen (2030-40-50).

A. Transitiefinanciering

Banken trekken voor de korte termijn geld aan om het uit te lenen voor de lange termijn om economische activiteiten te faciliteren. Die activiteiten zijn ook het financieren van duurzame projecten waarmee banken bijdragen aan de doelen van het Parijsakkoord, de klimaatdoelen van het kabinet en doen aan goed risicomanagement. De NVB vindt het belangrijk om te constateren dat, hoewel banken invloed op de verduurzaming van Nederland hebben, ze niet zonder een overheid kunnen die de juiste randvoorwaarden stelt om tot een weerbare en veerkrachtige samenleving te komen. Bij het verstrekken van financieringen dienen banken bij aanvang te toetsen of een kredietnemer aan de verplichtingen uit de financiering kan voldoen. De overheid kan helpen bij het scheppen van de juiste randvoorwaarden via haar beleidsmix, hieronder toegelicht, om ervoor te zorgen dat de duurzame bedrijfsmodellen winstgevend worden. Als deze bedrijven voldoende winst maken om aan hun verplichtingen te kunnen voldoen, dan kunnen banken financieren. Zo wordt het voor meer bedrijven interessant om over te stappen op duurzame bedrijfsmodellen. De NVB wil, net zoals het kabinet, dat Nederland ook in 2035 (en verder in de toekomst) een florerend bedrijfsleven heeft.

De NVB onderschrijft ook het belang van oplossingen om de circulaire business case rendabel te krijgen. De circulaire economie is een essentieel onderdeel van de bredere transitie naar een klimaatneutraal Nederland in 2050. Een circulaire economie heeft een positief effect op leveringszekerheid van grondstoffen, strategische autonomie en het verdienvermogen van Nederland. Ook verzoekt de NVB het kabinet om tempo te maken met de industrie-maatwerkafspraken, zodat ze sneller over kunnen stappen op duurzame bedrijfsprocessen. Industriebedrijven zijn de motor van duurzame innovaties en producten, waar de Nederlandse economie op de langere termijn van profiteert. De NVB realiseert zich dat het gaat om zwaarwegende besluiten, die vragen om grote investeringen en de NVB verzoekt het kabinet vast te houden aan de gemaakte afspraken. Deze transitie vraagt om daadkrachtig, stabiel en consistent overheidsbeleid. In het licht van dit punt ziet de NVB het als een goed teken dat bijvoorbeeld netcongestie hoge prioriteit krijgt. De elektrificatie van activiteiten en daarmee het overstappen naar duurzame energiebronnen wordt bemoeilijkt door het gebrek aan capaciteit op het Nederlandse elektriciteitsnet. De uitbreiding van deze capaciteit is cruciaal om de transitie te realiseren en ervoor te zorgen dat bedrijven in Nederland blijven investeren.

B. Europese sectorale transitiepaden

In Europa wordt hard gewerkt aan het pad richting klimaatneutraliteit, maar ook de Europese Commissie zelf stelt dat lidstaten nog onvoldoende op koers liggen.² Een van de taken van Eurocommissaris Hoekstra is het faciliteren van routekaarten naar klimaatneutraliteit. De NVB vindt het van groot belang dat Nederland Eurocommissaris Hoekstra steunt om transitiepaden in de reële economie richting te geven met concrete Europese sectorale transitiepaden en bijbehorende normen die gehaald moeten worden. Wanneer in Nederland het Klimaatplan wordt uitgevoerd, verzoekt de NVB het kabinet om in nauw contact met de financiële sector transitiefinanciering binnen Nederland uit te werken. Veel sectoren hebben klimaatambities- en plannen opgeschreven en voor de realisatie daarvan is veel publiek- en privaat kapitaal nodig. Om dat te mobiliseren zullen overheden, de financiële sector (banken, pensioenfondsen, vermogensbeheerders en verzekeraars), en het bedrijfsleven hun kennis moeten bundelen.

2. Beleidsmix

Het Draghi-rapport³ toont aan dat Europa op een T-splitsing staat. Een pad leidt naar grote investeringen in nieuwe technologieën/sectoren en het de-carboniseren van de economie, waarmee de Europese arbeidsproductiviteit wordt vergroot en de Europese concurrentiepositie ten opzichte van de Verenigde Staten en China wordt verbeterd. Het andere pad leidt naar economische krimp en een groeiende Europese achterstand op de Verenigde Staten en China, waarmee de Europese levensstandaard niet zal verbeteren, maar juist verslechtert, zo waarschuwt het Draghi-rapport. Het besluit welk pad de voorkeur heeft is eenvoudig, maar de besluiten die nodig zijn om op dat pad te komen zijn dat niet. Immers, Europa moet haar CO₂-uitstoot verminderen én haar concurrentiepositie verbeteren én de arbeidsproductiviteit vergroten. In het Draghi-rapport wordt geschat dat alleen al voor de transitie naar een duurzame economie per jaar € 450 miljard extra geïnvesteerd moet worden. Het overgrote deel hiervan zal via privaat kapitaal gefinancierd moeten worden en dat kan alleen via een goedontwikkelde Europese kapitaalmarkt.⁴

Een opgave met zoveel betekenis voor de toekomst van Europa vraagt om daadkrachtig, stabiel en consistent overheidsbeleid om de beschikbare financiering voor deze transitie te vergroten en effectief in te zetten. Inconsistentie in beleid, zoals het recent afschaffen van de normering van de warmtepomp of de salderingsregeling, creëren onnodige onzekerheid en onduidelijkheid en dat komt de noodzakelijke versnelling van de transitie niet ten goede. De NVB ziet daarom graag dat het kabinet inzet op drie categorieën aan beleidsopties die de vraagkant zullen beïnvloeden en een succesvolle transitie mogelijk maken, namelijk economische signalen, prestatie-eisen en innovatiebeleid. De NVB pleit ervoor om afspraken zoveel mogelijk in Europees verband te maken en dat het kabinet zich hier ook op gerelateerde thema's sterk voor maakt. Ook de NVB hecht veel waarde aan Europese samenwerking. Om een voorbeeld te geven, de NVB is actief binnen de *European Energy Efficiency Financing Coalition* om de private financiering van energie-efficiëntie te stimuleren.⁵

² Bron: [Europese Commissie – Progress Report 2023 – Climate Action](#)

³ Bron: [EU competitiveness: Looking ahead - European Commission](#)

⁴ Voor meer informatie zie ook de NVB [publicatie over de Kapitaalmarktunie](#)

⁵ Voor meer informatie: [European Energy Efficiency Financing Coalition](#)

A. Geef economische signalen af

De overheid kan in internationale samenwerkingsverbanden met twee krachtige economische signalen de transitie aanjagen, namelijk internationale overeenstemming over een wereldwijde CO₂-prijs en de afbouw van fossiele subsidies. Zonder deze twee randvoorwaarden dreigen de klimaatdoelen uit zicht te raken. Ook wordt de toegang tot financiering verbeterd voor circulaire initiatieven als deze krachtige economische signalen worden aangejaagd. Europa is hierin een leidend voorbeeld met haar Europese systeem voor emissiehandel (EU-ETS) dat recent is aangevuld met een mechanisme voor koolstofcorrectie aan de grens (CBAM). Hiermee beschermt Europa haar bedrijfsleven tegen oneerlijke concurrentie van buiten de Europese Unie én wordt het nemen van verdere emissie-reducerende maatregelen economisch gezien rationeel voor sectoren die onder de EU-ETS vallen.

Pleiten voor internationale CO₂-beprijzing

Het eerste economische signaal, internationale overeenstemming over het invoeren van een CO₂-prijs, is volgens de NVB slim beleid, omdat een versnelde uitfasering van emissie-intensieve activiteiten betaalbaarder is dan het alternatief van een abrupte emissiereductie, waarmee de veerkracht van de samenleving en financiële sector op de proef wordt gesteld. Wat een CO₂-prijs oplevert, kan eventueel ingezet worden om te herinvesteren in de sector die het heeft opgebracht of kan gebruikt worden om de financieel meest kwetsbare huishoudens te ondersteunen en daarmee de transitie rechtvaardiger te maken.

Introduceren van een CO₂-prijs en het afbouwen en afschaffen van fossiele subsidies

Het tweede economische signaal dat de overheid af kan geven is het zo snel mogelijk afbouwen en definitief beëindigen van fossiele subsidies. Het vorige kabinet startte in 2023 een internationale coalitie voor de afbouw van fossiele subsidies en de NVB roept minister Hermans op om daar actief leiding aan te blijven geven. Met het wegvallen van die stimulans, en het introduceren van een internationale CO₂-prijs, zal het bedrijfsleven een stevige prikkel krijgen om te innoveren en over te stappen op duurzame bedrijfsmodellen.

Weloverwogen subsidiëren en doeltreffende fiscale regelingen

Europese sectorale transitiepaden en de bovenstaande twee economische signalen kunnen instrumenteel zijn voor de transitie. Niet voor niets spreken we hier over een beleidsmix, waar subsidies en fiscale regelingen complementair zijn aan een CO₂-prijs en normeren. Met gerichte subsidies kan het kabinet specifieke economische activiteiten stimuleren, zoals bij wind op zee het geval was, waar ondertussen al lang geen subsidies meer voor nodig zijn. Subsidies worden echter niet altijd doelmatig ingezet en de NVB moedigt het kabinet aan om met name in te zetten op kosteneffectieve beleidsinterventies, zoals normeren en beprijzen, en het succes van het klimaatbeleid niet te veel van subsidies af te laten hangen. Door beleid eenvoudig te houden wordt misbruik en/of onbedoelde mazen in de wet voorkomen.

Een goed voorbeeld van publiek-private samenwerking dat tot aantrekkelijk fiscaal beleid ten behoeve van de verduurzaming van Nederland heeft geleid is de regeling Groenprojecten. Door groenbanken en groenfonds gebruikt om innovatieve, duurzame projecten mogelijk te maken. Helaas zijn er politieke besluiten genomen die in de praktijk betekenen dat de beproefde regeling Groenprojecten per 2027 (of eerder) zal verdwijnen. Dit komt voor (met name) de energietransitie te vroeg. Transitiefinanciering heeft in Nederland nog onvoldoende schaal en er

zijn weinig fiscale regelingen die zo doeltreffend en doelmatig miljarden euro's richting duurzame projecten laten stromen. Hier wordt het kind met het badwater weggegooid. De NVB roept minister Hermans op om zich in te zetten voor alternatieve financieringsmogelijkheden voor de regeling Groenprojecten en voor het verlichten van de negatieve gevolgen voor de langjarige commitments die banken met ondernemers hebben afgesproken, nu de fiscale vrijstelling wordt afgeschaft. In de interdepartementale afstemming moet bewaakt worden dat instrumenten die aantoonbaar bijdragen aan de verduurzaming van Nederland niet zomaar geschrapt worden.

Stimuleer de circulaire markt met fiscale prikkels en aanbestedingen

In het licht van fiscale prikkels roept de NVB het kabinet ook op om een verkenning naar financiële prikkels te doen voor een circulaire omgang met grondstoffen. Zoals een mogelijke belastingverschuiving van arbeid naar grondstoffen, materialen, emissies en afval. Een dergelijke *taxshift* (letterlijk: belastingverschuiving) draagt naar het idee van de NVB bij aan het verbeteren van de circulaire business case.⁶ Daarnaast is de overheid de grootste aanbestedeerder in Nederland met een inkoopkracht van ongeveer € 80 miljard per jaar. Wanneer circulariteit een randvoorwaarde is in het aanbestedingsbeleid kan de overheid een voorbeeldrol vervullen. Naast prijs moeten ook materiaalkeuze en circulariteit van het ontwerp bepalend zijn. Dit stimuleert markttransformatie en geeft ondernemers vertrouwen om financiering rond te krijgen.

B. Stel prestatie-eisen aan de reële economie

De NVB vindt het belangrijk dat het kabinet normeert en heldere, richtinggevende sectordoelen voor de reële economie opstelt en handhaaft.

Normeren

Het bedrijfsleven heeft sterke behoefte aan duidelijke wettelijke kaders waarbinnen zij mogen ondernemen. Er zijn nog maar weinig voorbeelden van normerend beleid in Nederland, maar de energielabel C-verplichting voor kantoorgebouwen is een goed voorbeeld. Met die verplichting heeft de overheid voor de commerciële vastgoedmarkt concreet gemaakt dat gebouweigenaren moeten verduurzamen of anders het gebouw haar kantoorfunctie verliest. Dergelijke normen moedigen verduurzaming aan. Hetzelfde geldt voor de energiebesparingsplicht, die kan worden uitgebreid tot maatregelen met een terugbetaaltijd van 10-15 jaar en goede handhaving van afspraken.

Vastgestelde normen moeten daarna met duidelijke tussenpozen (in jaren) aangescherpt worden. Om een voorbeeld te geven aan de hand van de energielabel C-verplichting: het energiegebruik van bedrijven mocht per 1 januari 2023 nog een specifieke kWh per m² zijn. Datzelfde principe, bijvoorbeeld met andere indicatoren dan energieverbruik of primair grondstoffengebruik, kan gerepliceerd worden in andere sectoren in lijn met het doel van klimaatneutraal per 2050. Het bedrijfsleven heeft dan zekerheid aan welke norm ze over bijvoorbeeld vijf, tien en vijftien jaar dienen te voldoen en de bankensector kan haar klanten ondersteunen om aan die normen te voldoen. In deze context benadrukt de NVB ook het belang van het creëren van de juiste voorwaarden voor een goede circulaire businesscase met normerende maatregelen, daar waar mogelijk op Europees niveau.

⁶ Voor meer informatie zie ook de NVB [position paper over de circulaire economie](#)

Normeren van de reële economie werkt alleen als de duurzaamheidsafspraken overeind gehouden worden en zwaarwegende besluiten, die om grote investeringen vragen, niet plotseling ongedaan worden gemaakt. Zo kreeg de warmtepompenbranche naar mening van de NVB een koude douche, omdat de voorgenomen rendementseis voor verwarmingsinstallaties vlak voor het ingangsjaar werd teruggedraaid. De investeringen om de productiecapaciteit te vergroten zijn dan voor een deel onnodig geweest. Het kweekt wantrouwen in het bedrijfsleven én vergroot de terughoudendheid in het investeren in verduurzaming.

C. Innovatiebeleid

Nederland is verantwoordelijk voor ongeveer 0,4% van de wereldwijde emissies, maar Nederland kan als welvarend land haar stempel drukken op praktische- en beleidsinnovaties. Nederlandse bedrijven zoals ASML en DSM hebben zich kunnen ontwikkelen tot internationale spelers en hun producten worden wereldwijd afgenomen. Als de Nederlandse inzet op duurzaamheidstransitie slechts vanuit het nationale perspectief wordt bekeken, dan gaat men voorbij aan de grote innovatiekracht van het Nederlands bedrijfsleven. De voorgaande beleidsopties kunnen als vliegwiel voor innovatie dienen.

Nederland, samen met de lidstaten van de Europese Unie, heeft de financiële middelen om een innovatieve koploper te zijn. Daar waar we aankijken tegen een grote achterstand op China ten aanzien van de productie van elektrische voertuigen, hoeft dat niet te betekenen dat we op andere duurzame innovaties niet leidend kunnen zijn. Ook hier geldt dat de eerdergenoemde beleidsinterventies een stimulans kunnen geven aan ondernemers om pionierswerk te verrichten, met de wind in de rug door consistent overheidsbeleid gemaakt om op de lange termijn te kunnen concurreren met de rest van de wereld. Het waterbeheer in Nederland is een voorbeeld van praktische- en beleidsinnovaties waarvoor internationale beleidsmakers naar Nederland komen om te leren. In de toekomst kan dit ook gelden voor bijvoorbeeld andere klimaatadaptieve maatregelen.

Een andere sector waar Nederland meer de leiding kan nemen is de ontwikkeling van nature-based solutions in water, biodiversiteit en klimaatadaptatie. Daarbij kan worden voortgebouwd op de kennis van internationaal vooraanstaande universiteiten in Wageningen en Delft. De NVB steunt de in het Klimaatplan benoemde prioriteiten, maar we vragen het kabinet om de rol van de financiële sector beter uit te kaderen en met de sector in gesprek te gaan om van prioriteiten over te gaan op actie.

3. Europese wet- en regelgeving voor duurzame financiering

A. Versimpeling van Europese rapportagevereisten

De Europese Commissie heeft met de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) en de Corporate Sustainability Due Dilligence Directive (CS3D) rapportagevereisten voor het bedrijfsleven geformuleerd. Dat betekent dat de komende jaren steeds meer bedrijven hun duurzaamheidsinformatie gaan publiceren en in meer detail kan worden bekeken hoe een bedrijf op duurzaamheid presteert. Om de informatiestroom die zal ontstaan tussen bedrijven en banken hanteerbaar en effectief te houden is een vereenvoudiging van rapportagevereisten nodig. Banken steunen dan ook het doel vanuit onder andere de Europese Commissie om

rapportagedruk met 25% te verminderen.⁷ Om dit te bereiken is het belangrijk om kritisch te kijken welke informatie echt nodig is om de Europese doelen ten behoeve van de groene transitie mogelijk en inzichtelijk te maken. Daarnaast zouden rapportageverplichtingen in verschillende wet- en regelgeving voor de hele waardeketen op elkaar afgestemd moeten zijn – zowel qua inhoud als timing. Dit laatste zorgt ervoor dat de informatie waarover banken moeten rapporteren ook daadwerkelijk beschikbaar is.⁸ We zien nu al nuttige initiatieven ontstaan binnen brancheverenigingen om samenwerking op deze rapportages binnen hun eigen sector te faciliteren, bijvoorbeeld door een format te ontwikkelen waarmee hun leden effectief en efficiënt duurzaamheidsinformatie kunnen rapporteren. Het BOVAG CSRD Brancheformat⁹, dat in overleg met de NVB is opgesteld, is een goed voorbeeld van hoe de reële economie hiertoe zelf initiatief neemt. De NVB steunt dit initiatief en spoort andere branches aan om dit ook te doen.

B. Een goed functionerende Europese Kapitaalmarkt voor duurzame financiering.

De toename in (groene) financiering vanuit banken en beleggers, verlaagt de kosten voor bedrijven om te verduurzamen. Dit kan bedrijven stimuleren te investeren in groene bedrijfsactiviteiten, of hun vervuilende bedrijfsactiviteiten te verduurzamen. In het Draghi-rapport wordt geschat dat de transitie naar een duurzame economie per jaar € 450 miljard aan extra investeringen vraagt. Dit vereist een goed functionerende Europese kapitaalmarkt waardoor meer kapitaal beschikbaar komt wat duurzaam geïnvesteerd kan worden via (groene) financiële producten. Via de Europese kapitaalmarktunie komt er ook meer durfkapitaal beschikbaar voor start-ups en scale-ups die zich bezighouden met duurzame innovaties. De Europese Raad kijkt op dit moment hoe binnen de Savings and Investments Union, de opvolger van de Kapitaalmarktunie, ook de duurzame financiering versterkt kan worden. Dit betreft onder meer het verbeteren van het Sustainable Finance Framework en de onderliggende wetgeving zoals de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) en de Europese taxonomie. De NVB roept het kabinet op om zich hierbij in te zetten voor een effectief raamwerk, en een Europese kapitaalmarkt waar meer kapitaal beschikbaar komt, wat duurzaam geïnvesteerd wordt. Alleen zo ontstaat de noodzakelijke financiering voor de transitie naar een klimaatneutrale en klimaatbestendige economie.

De NVB is graag bereid om de consultatiereactie nader toe te lichten.

⁷ Bron: [Factsheet_CWP_Burdens_10.pdf](#)

⁸ Zie ook: [Reduction-of-reporting-requirements-by-25-percent-letter-to-EC-President.pdf](#)

⁹ Bron: [BOVAG lanceert uniek CSRD Brancheformat voor mobiliteitsbedrijven](#)

